

KÜRESEL EKONOMİ ÇAĞINDA ÇİN VE HİNDİSTAN

Halil ÖZEKİCİOĞLU*

Cüneyt KILIÇ**

Özet

Küreselleşme olgusu özellikle 1980’li yıllarda ve sonrasında bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte etkisini bütün dünya ülkelerinde göstermeye başlamıştır. Küreselleşmenin etkilerini en yoğun olarak hissettirdiği ekonomilerin başında Çin ve Hindistan gelmektedir. Her iki ülkede küreselleşmenin yoğun bir şekilde yaşandığı bu dönemde önemli ekonomik reformlar gerçekleştirmiştir. Çin ve Hindistan bu küreselleşme sürecinde önemli ekonomik reformlar gerçekleştirmesine rağmen ekonomik performansları ayrılmış ve Çin ekonomik anlamda Hindistana göre çok daha fazla mesafe kat etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Çin ekonomisi, Hindistan ekonomisi

PEOPLE’S REPUBLIC OF CHINA AND INDIA IN THE AGE OF GLOBAL ECONOMY

Abstract

Effects of globalization through enormous developments in the information and technology area are felt everywhere around the world. Effects of globalization are particularly significant in the People’s Republic of China and India. Both of these countries performed important economic reforms in this era. Although they both have same model with respect to reforms performed, they demonstrated different economic performances and People’s Republic of China gained pace and headed over India in economic perspective.

Key Words: Globalization, Chinese Economy, Indian Economy

*Doç.Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, hozekicioglu@cumhuriyet.edu.tr

**Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, ckilic@comu.edu.tr

GİRİŞ

Küreselleşen dünya ekonomisi'nde gerek nüfus bakımından gerekse ekonomik büyüklük bakımından çok önemli bir konumda bulunan Çin ve Hindistan son yıllarda ekonomiyle ilgili araştırmaların odağı durumuna gelmiştir. Bu algideki en önemli etken her iki ülkenin inovasyona dayalı yeni işler yaratan bir ekonomik yapıya doğru önemli mesafeler almış olmalarından kaynaklanmaktadır. Schumpeter'in ortaya attığı "Yaratıcı Yıkım" güdüsü bugün batı ekonomilerinden doğu ekonomilerine doğru kaymış bulunmaktadır. Doğru toplumları ulaşım, iletişim (internet) ve serbest ticaret yoluyla "Dünya Malı"na uyanmışlardır. Kapitalizm yaratıcı yıkım sayesinde kendini sürekli büyütürken yoluna devam etmektedir.

Bu makalede; Çin ve Hindistan açısındanyaşanan kesintisiz büyüme sürecinin etkileri kapitalizmin devamını sağlayan "Yaratıcı Yıkım" olgusu kapsamında karşılaştırmalı olarak analiz edilmektedir. Yapılan karşılaştırmalarda Hindistan'ın Çin gibi bir çıkış yapamadığı ancak her iki ülkenin de oldukça önemli ekonomik gelişmeler kaydettiği görülmüştür. Küreselleşme ve kapitalizmin bu ülkelerde büyük nüfusa rağmen küçük bir azınlığın aşırı zenginleşmesine yol açtığı öte yandanda mutsuz çok büyük kitleler yarattığı görülmektedir. Kapitalizm lüksü sıradan hale getirerek yoksulluğu azaltmakta ancak gelir dağılımını aşırı bozarak büyük kitleleri sıradan ve zor hayatlara mahkum etmektedir.

1. Akıllı Küreselleşme ve Yaratıcı Yıkım

Birinci Küreselleşme (1870-1914) döneminde (Yeldan, 2006: 14) Sanayi Devrimi dünya'ya yayılmış ve uluslararası ticaret hızla gelişmekteyken I. Dünya Savaşı ile kesintiye uğramış, İkinci Küreselleşme (1945-devam) dönemi ise II. Dünya savaşının bitimiyle başlamış ve halen günümüzde devam etmektedir. Kesintisiz olarak devam eden ve "Akıllı Küreselleşme" olarak adlandırılan bu dönem ne zaman bitecektir? İşte bu sorunun yanıtı "Yaratıcı Yıkım"¹ güdüsüyle ilgilidir. Yaratıcı yıkım kapitalizmin devamını sağlayan ana olgudur ve yaratıcı yıkım yapıldıkça kapitalizm kendini yenileyerek yoluna devam edecektir. K. Marx'ın kapitalizmin birgün kendi kendini yok edeceği görüşü yaratıcı yıkım var oldukça mümkün görülmemektedir. Ne zaman buluşlar yapılamaz ve eski tekrarlanmaya başlarsa o zaman kapitalizm yeni bir formatta devam edebilir yada Marx'ın dediği gibi kendini yokeder. Yenilikler ve buluşlar yapıldıkça yeni iş kolları ortaya çıkmakta (akıllı telefonlar) eskileri ise (ev

¹Ünlü iktisatçı J. Schumpeter'in deyişiyle ekonomik büyüme ve teknolojik değişim "Yaratıcı Yıkım"ı beraberinde getirir. Eski olan gider yerine yeni gelir. Yeni sektörler kaynakları eskilerden kendilerine doğru çeker. Yeni şirketler işi eskilerinin elinden alır. Yeni teknolojiler mevcut becerileri ve makineleri işe yaramaz hale getirir (Acemoğlu ve Robinson, 2014: 84).

telefonları) yok olmaktadır. Luddistler'in² sanayi devrimi gerçekleşirken makineleri tahrip etmesiyle başlayan süreç bugün gelişmiş ülkelerdeki insan gücünün tarım ve sanayiden hizmet sektörüne kayması ile devam etmektedir. Çin ve Hindistan'ın büyük nüfuslarına rağmen bu değişimden oldukça etkilendikleri bilinmektedir. Örneğin İngiltere'nin her yıl yüzlerce hintli yazılımcıyı daimi statüde ikamet vererek ülkeye almasının altında yaratıcı yıkım yapmayı devam ettirme güdüsü vardır. Keza Çin'den gelişmiş ülkelere iyi yetişmiş beyinlerin gidişinin temelinde de yaratıcı yıkımı devam ettirme güdüsü bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Bu iki büyük nüfusa sahip ülke karşılaştırıldığında yaratıcı yıkım konusunda Çin'in öne çıktığı görülmektedir. Apple gibi dünya firmaları ürünlerini Çin'de üretilip bütün dünya'ya ihraç ederken aslında ABD know-how'ını vermekle böylece apple ürünlerinin hem ihracatçısı hemde ithalatçısı olmaktadır. Bu da aslında dünya ekonomisinin geldiği noktayı ve uluslararası ticaretin karmaşıklığının hangi boyutlara ulaştığını göstermektedir.

Yabancı sermaye'nin daha çok ülkeye gelmesi için Çin büyüme rakamlarını olduğundan daha fazla gösterdiği ortaya çıktıktan sonra yine de Çin'e olan yabancı sermaye akışının devam etmeside başka bir ilgi çeken konu olarak belirmektedir. Çin yabancı sermaye'yi ülkeye çekmeyi başarmış ama ülke genelinde gelir eşitsizliği de oldukça artmıştır, bugün yabancı sermaye Pekin, Şanghai gibi büyük şehirlere gelirken bu bölgelerde Kişi Başına Milli Gelir (KBMG) gelişmiş ülke seviyelerine yaklaşmış durumdadır. Çin ortadan ikiye ayrıldığında yukarı kalan kesimde KBMG'in Afrika ülkeleri seviyelerinde olduğu bilinmektedir. Hindistan ise yaratıcı yıkım konusunda halen çok başarılı değildir buna rağmen yazılım firmaları gelişme kaydetsede bu konudaki öncü ülke ABD ve diğer gelişmiş ülkelerin hemen arkasında yer almaktadır. Bu bilgilerden sonra gelinen noktada aslında Dünya Bankası'nın KBMG sıralamasının bir anlamında kalmadığı görülmektedir. Çünkü bir ülkede çok zengin veya çok fakir bölgeler(dual-ikili yapı)³ aynı sınırlar içinde olabilmektedir. Bundan sonra gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olarak değil zengin ve fakir bölgeler olarak bir sınıflandırmanın yapılması uygulanacak politikalar ve karar alıcıların resmi daha net görmesi bakımından doğru bir yöntem olarak kabul edilebilir.

Küreselleşmenin son uzun dalgasından bir kanıt, ekonomiler daha çok dışa açıldıkça daha çok zenginleşirler diyen Neoliberal ekonomi teorisini doğrulamaktadır. Bu teoriye göre,

²Luddist: İngiltere'de sanayi devrimiyle beraber makinelerin iş hayatına girmesiyle işsiz kalan işçilerin yarattığı akım.

³Az gelişmiş ülkelerde ikili (dual) yapı özelliği bulunmaktadır. Şehir merkezinde modern binalar bulunurken, merkezden uzaklaştıkça geleneksel(eski ve yıpranmış) yapılar rahatlıkla görülebilir.

ekonomiler liberalleştikçe daha çok kalkınmaktadır ve liberalleşmeye direnen bireylerin kişisel çıkar ve rantlardan uzak durması gerektirdiğini ifade etmektedir. Kuzey-güney, merkezi-yerel, zengin-fakir ülke gibi ayrımlar küreselleşmenin sürmesiyle, homojenleşme sürecindeki hiyerarşiye göre ortadan kalkmaktadır. Bu durum Dünya Ticaret Örgütü (WTO)'nün, Dünya Bankası'nın, Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun ve global düzeyde diğer çok taraflı organizasyonların bakış açısıyla örtüşmektedir(Wade, 2004: 567).

2. Kapitalizmin Eşitsiz Gelişim Yasası

Neoliberal argüman, tüm dünya insanları arasındaki gelir dağılımının geçen 20 yıl boyunca daha eşit olduğunu ve yüzelli yıldan fazla bir zamandan beri ilk kez aşırı fakirlik altında yaşayan insan sayısının düştüğünü ifade etmektedir. Neoliberal argüman, bu gelişen trend de ülkelerin rekabetçi ve avantajlı oldukları alanlarda uzmanlaşarak kaynak etkinliklerini arttırdığını böylece, ülkeler arasındaki ekonomik entegrasyonun artan yoğunluğunun beklenen bir durum olduğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla bu argüman savunucularına göre 1970'lerin başında Bretton Woods Sistemi'nin çöküşünden beri dünya ekonomisindeki değişimin küreselleşme yönü olan "Dolar-Wall Street" ekonomik rejimi, dünya insanların büyük çoğunluğuna hizmet etmektedir. Tüm yukarı Afrika gibi gerileyen bölgeler için temel çözüm; dünya ekonomisine doğru daha derin entegrasyona yol açan, daha serbest yerli ve uluslararası ticaret ve daha açık finansal piyasalardır (Wade, 2004: 567).

Karşı taraftan standart sol varsayım; zengin ve güçlü ülkelerin ve sınıfların daha fazla eşitliğe daha az ilgi gösterdiklerini ifade etmektedir. Bu görüşle tutarlı olarak, anti-küreselleşme (anti-neoliberal) düşüncesi, dünyadaki fakirliğin ve eşitsizliğinin düşmediğini tam tersine küreselleşmeden dolayı arttığını iddia etmektedir (Wade, 2004: 568).

Devlet kavramı küreselleşme tartışmalarının merkezindedir. Devletin rolüne ise iki açıdan yaklaşılabilir; Birincisi devletin ekonominin idaresindeki etkinliğine ilişkindir. Neoklasiklar ve Yapısalcılar arasındaki tartışmalar geleneksel olarak bu kritere bağlı olarak gelişmiştir. İkinci olarak alternatif bakımdan politik ekonomi devlet fonksiyonlarının sermaye birikim sürecinin gerekliliklerince belirlendiğini savunur. Bu görüşe göre devletin birincil görevi kapitalist sosyal ilişkilerin yeniden üretimini garantilemektir (Subaşat, 2004: 79).

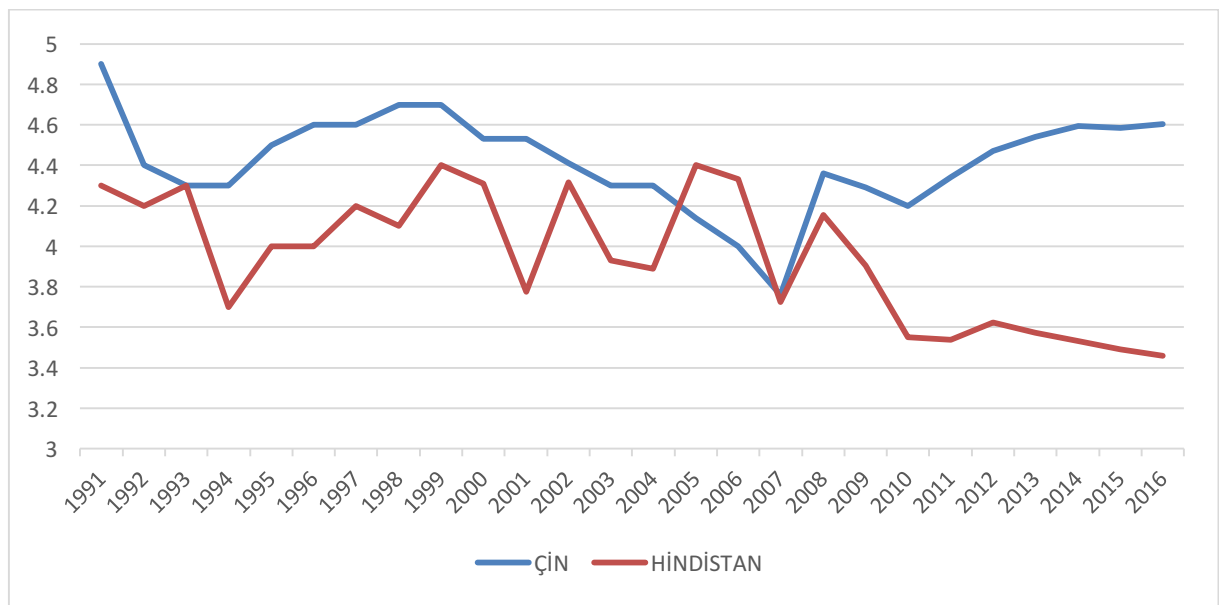
Küreselleşmenin, uluslararası yönetim ve piyasa düzenlemelerine ilişkin değişen kalıplar ile ilişkili olduğu göz önüne alındığında, sadece ticari bağlamda değil aynı zamanda ekonomik gelişmenin yapısında küreselleşmenin önemli bir rol oynadığı ve ulusal hükümetler

ile ulusal ekonomilerin küresel piyasa ile ilgili olduğu durumda bu gelişmenin sürekli bir şekilde artacağı da şüphesizdir. İhracata dayalı ekonominin başarılı bir gelişmenin ön şartı olduğu yadsınamaz. Ancak, gelişmekte olan ülkelerin, liberal özgür ticaret politikaları ile küresel pazar arayışında olmaları ya da başarılı (Merkantilist) ticaret stratejileri ile bu arayışı zenginleştirmeleri Asya'daki uygulamalarda görülmektedir, Çin bu ülkelere bir örnek olarak ortaya çıkmakta ve küresel ekonomide farklı ticaret rejimleri uygulamaktadır (Little ve Green, 2009:168).

Çin'de kapitalizmin egemen olmasından ve Hindistan'ın ekonomik olarak büyümesiyle ve pek çok Avrupa ülkesinde aynı büyüme süreçlerini göstermesiyle ABD hegemonyası dünya ölçeğinde gerilemeye başlamıştır. Böylece yeni üçüncü bin yılda çok kutuplu yeni bir dünya periyodunun başladığı söylenebilir. Diğer yandan ABD'deneoliberal küreselleşmeden-askeri küreselleşmeye doğru bir rejim değişikliğinin olacağı değerlendirilmektedir (Fülberth, 2014:295).

Çin(2001) ve Hindistan(1995)'in Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'ne girişinden sonra, hızlı büyüme ve büyüklükleri düşünüldüğünde dünya ekonomisi üzerinde artan önemli etkiye sahiptirler. Küreselleşme ile birlikte, Çin ve Hindistan'ın ucuz ve bol emek gücünden faydalanmak için her iki ülkeye daha fazla sermaye akışı gerçekleşmekte, dolayısıyla bu akış ülkelerin hizmet ve imalat sektörlerini canlandırmakta ve işsizliğin giderilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Grafik1. Çin ve Hindistan'da İşsizlik (1991–2016)

Kaynak:(WB, 2016a ve ILO)

Grafik-1'den görüldüğü üzere genel olarak her iki ülkede iktisadi krizlerin etkileri gözardı edildiğinde işsizlik oranlarının %3,5-5 aralığında dalgalandığı ve benzer iniş-çıkış tepkileri verdikleri görülmektedir.

Ekonomik başarılar her iki ülkede insanların yaşam kalitesinde kayda değer artışları beraberinde getirmektedir. Nüfusun büyük kesimleri “yoksulluk”tan “yeterli besin ve giysi”ye doğru geçiş yapmaktadır; bugün bu ülkelerdeki insanların giderek artan bir kısmı “iyi bir yaşam biçimi”ne yaklaşmaya devam etmektedir. Ayrıca bu toplumlar sadece yeterli besin ve giysilerle tatmin olmamaktadır, daha kaliteli ve besleyiciliği yüksek yiyecekler, konforlu yaşam, sağlık bakımı ve diğer kaliteli hizmetleri elde etme noktasında da isteklidirler. Öte yandan her iki ülkede de, kayda değer çabalara rağmen, çok sayıda insan sadece günlük zorunlu tüketimi ile hayatta kalmaktadır. Bölgeler arası dengesiz kalkınmalar(ikili yapı) ve kırsal alanlardaki yoksulluk, ekonomik reformlar uygulanmasına rağmen her iki ülkenin temel karakteristikleridir. Hükümetler yoksulluğu azaltmaya yönelik büyük ilerlemeler kaydetmiş olmalarına rağmen, hala yoksulluk sınırının altında olan Çin’de yaklaşık 100 milyonluk (toplam nüfusun %8’i) ve Hindistan’da yaklaşık 260 milyonluk (toplam nüfusun %26’sı) bir nüfus bulunmaktadır ki büyük kısmı kırsal alanlarda yaşamaktadır(Hubacek ve diğ.,2007:5).

3. Çin ve Hindistan Ekonomisi (Benzerlikler –Farklılıklar)

Çin ve Hindistan, birçok ortak unsuru paylaşmaktadır; (i) coğrafi olarak, sadece aynı kıta üzerinde bulunmakla kalmayıp aynı zamanda ortak bir sınırla ayrılmaktadırlar, (ii) demografik olarak, her iki ülkede dünyanın en fazla nüfus yoğunluğuna sahip iki ülkesidir, (iii) tarihsel bağlamda, her iki ülke zengin ve köklü bir tarihsel geçmişe sahiptir. Son yıllardaki ekonomik değişiklikler bağlamında, her iki ülkenin ekonomik performansı zaman ve yoğunluk baz alındığında farklılık göstermektedir. Bu iki ülke arasındaki temel ayrım ise her iki ülkenin farklı politik sistemleri ile ilgilidir (Hölscher ve diğ., 2010: 212).

Hindistan kuruluşundan beri demokratik bir cumhuriyet olmasına rağmen, ülkedeki siyasi ve ekonomik sistemler ne verimlidir ne de etkindir, fakat tek suçlanması gereken uygulanan şekilsel demokrasi değildir. Hindistan hükümeti geçmişte dış ticarete karşı istikrarsız davranmış, bürokratik engeller koymuş ve rekabeti engellemiştir. Hindistanlılar daha verimli bir pazar ekonomisine sahip olmak için reform yapmanın gerekliliğini ve ülkenin kapılarının dışarı açılmasının yaratacağı itici gücü fark ettiklerinden, reformlara sıkı sıkıya sarılmışlar ve

bu reformlar sayesinde Hindistan 1991'den bu yana büyük aşama kaydetmiştir. Bu değişiklikler Çin'in reformlara başlamasından yaklaşık on yıl sonra olmuştur. Bu durum Hindistan'ın neden Çin'in gerisinde kaldığını açıklayan tek önemli neden olabilir (Saran ve Guo, 2005: 137).

Çin'e gelince, etkin olmayan planlı ekonominin değişimi 1978'de başlamış ve ekonomik reformların yörüngesi beş yıllık süre zarfına bölünmüştür. İlk dönemde (1978–1984); tarımsal alandaki reform (hane halkı sorumluluk sistemi) kollektif şirketin yeni bir şeklini ortaya çıkarmış (kasaba ve köy şirketleri, kuruluşları) ve planlı üretim seviyesinden elde edilen hane halkı kazançlarına doğrudan katkı sağlanmıştır. Böylece tarımsal üretim ve üretkenlik ilk yıllarda artış göstermiştir. İkinci dönemde (1985-1988); reformlar esasen endüstri sektöründe gerçekleştirilmiş ve bu nedenle fiyatlar ve ücretlere serbestlik getirilmiş, finansman için kazançların devamının sağlanması yönünde firmalara imkânlar sağlanmıştır. Bu sektörde artan üretkenlik ve ücretler, tüm üretim artışına katkıda bulunarak öncelikli sektörlerdeki yeterli derecede çalıştırılmayan iş gücünü etkilemiştir. Bu süreç zarfında, özellikle hatırlanılması gereken açık kapı politikasıdır. Bu politika sayesinde hem ticaret hem de doğrudan yabancı yatırımlar (FDI)⁴ ile dünya ekonomisine Çin'in entegrasyonu sağlanmıştır. Üçüncü ve dördüncü dönemlerde (1988–91 ve 1992–97); ekonomik reformlar tüm sektörler üzerinde etkili olmuş; piyasa ekonomisi ve özel mülkiyetlerin rolü, daha küçük çapta gelişme gösteren ekonomik reformlara yönelik durumları ortaya koyarak 1992 yılında gerçekleştirilen Komünist Parti Kongresi'nde resmi olarak kabul görmüştür. Daha sonraki süreç (1998'den günümüze), özellikle DTÖ'deki kabul sonrası olmak üzere Çin ekonomisindeki açıklığın artmasıyla ön plana çıkmaktadır (Hölscher ve diğ., 2010: 214).

Çin'deki reform; bir taraftan hükümetin, devlet sahipliğindeki teşekküllere artan ölçüde otonomi sağlaması ve üretilen kârdan kısmi hakkın devlet tarafından verilmesi ile diğer taraftan kamu sahipliğinde olmayan işletmelerin artması ve bunların rekabetçi ortam yaratmaları ile tanımlanmaktadır. Yeni gelişen sektörlerin işgücü talebi hem kırsal göçmen işçiler hem de kentsel alanlardaki devlet sahipliğindeki iktisadi teşekküller ve kollektif sahipli işletmelerden devredilen işgücü ile karşılanmıştır. İdari ve teknik personel ve nitelikli işçiler için kamu dışındaki sektörlerde rekabet oluşması ve bunun büyük etkisi istihdamın planlanması ve sistemin reformu için bir motivasyon yaratacak şekilde devlet sahipliğindeki iktisadi teşekküllerde bir baskı oluşturmuştur (Cai ve Wang, 2010: 73).

⁴FDI: Foreign Direct Investment

Çin devleti, ideal siyasi sistemin tüm vatandaşların gıda, giyecek, eğitim ve sağlık gibi eşit ekonomik faydalara ulaştığı bir sistem olduğunu iddia etmektedir. Tek yönetim partisi olan Komünist Parti üyeleri, eşit bir toplum yaratmak için kendini adayın insanlar arasında seçilir. Hem Konfüçyüscü düşüncenin öncülük ettiği geleneksel Çin’de hem de Çin Komünist ideolojisinin öncülük ettiği çağdaş Çin’de, Çin hükümeti her zaman insanların aynı kalıplarda yetiştirilebileceğini veya kendilerinin istedikleri şekilde eğitilebileceklerine inanmıştır. Hükümet sistemi oldukça merkezidir; Siyasi, ekonomik veya diğer politikalar en üstteki merkezi hükümetten emir şeklinde idari dallara yönelik olarak bürokrasi aracılığıyla devletteki ve yerel düzeydeki yönetim kademelerine aktarılır. Alt seviyelerdeki yönetimler kararlarını özgürce veremez ve hükümet ara sıra yerel kademelerin kendi kendilerine karar vermelerine müsaade ederek bir ölçüde yerel kademelerin merkeziyetçiliklerini dener. 1980’lerde, hükümet illerin ve bölgelerin kendi ekonomik kararlarının çoğunu kendileri almalarına müsaade ederek bu anlamda ilerleme kaydetmiştir(Saran ve Guo, 2005: 137).

Her iki ülke küreselleşme sürecinden etkilendikçe, hızlı bir değişim süreci geçirmekte ve bu ülkelerde zenginlik artarken bu artışsağlık hizmetlerine aynı şekilde yansımamaktadır. Sağlık hizmetleri alanında toplumsal kesimler ve bölgeler arasındaki eşitsizlikler devam etmektedir. Özellikle Hindistan’da çok yüksek düzeyde olan bebek ölümleri, dünyanın en yoksul ülkeleri olan Afrika’daki sahra altı ülkeleri ile karşılaştırılabilir düzeydedir (Dummer ve Cook, 2008: 603).

Çin’in enerji tüketimindeki büyüme oranı 1980 yılından bu yana %4.3 artmıştır, Hindistan’da bu gelişme 2006 yılında %5.4 gerçekleşmiştir.International Energy Association (IEA), Çin ve Hindistan’ın enerji talebinin 2030 yılında yaklaşık iki katı olacağını öngörmektedir. Çin ve Hindistan zengin kömür kaynaklarına sahiptir (Çin bir numaralı kömür üreticisidir ve Hindistan dünyada dördüncü büyük kömür rezervine sahiptir) ancak kömürün çoğunluğu düşük verimlidir. Her iki ülke de ulusal ekonomik ve sosyal gelişimlerinde gaz ve petrolde karşılaştırmalı olarak önemli bir role sahiptirler. Çin’in petrol talebi 1990’dan bu yana ortalama %7 büyümektedir ve şu anda Amerika’dan sonra dünyanın ikinci büyük petrol tüketicisidir. Çin’in petrol talebi 2006 yılında günlük 7.1 milyon varilden 2030 yılında iki katından daha fazla 16.5 milyon varile yükseleceği beklenmektedir. Petrol Hindistan’ın 2005 yılında birincil enerji tüketiminin %36’sını oluşturmaktadır.Petrol talebinin ise 2004’den 2025’e kadar 250 milyon tona ulaşması beklenmekte ve bu yıllık %3.6 büyüme anlamına gelmektedir. Ancak her iki ülkenin yerli petrol kaynakları ekonomik ve sosyal gelişmedeki petrol ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Çin petrol tüketiminin %50’sini Hindistan ise

%70'den fazlasını ithal ederek karşılamaktadır. Her ne kadar Çin ve Hindistan bugün Amerika Birleşik Devletleri'nin sadece üçte biri kadar petrol tüketen iki Asya devi olsa da, 2030 yılında bu iki ülkenin bugün Japonya ve Amerika'nın ithal ettiği kadar petrol ithal edeceği tahmin edilmektedir(Liming,2009: 1097).

Çin ekonomisinin gelişmesini açıklamadaki önemli etken özellikle ihraç ile ilgili olmak üzere ticari açıklığın artmasına bağlıdır (aynı zamanda ithalatın serbestleştirilmesi kademeli olarak artırılırken). Az değerlendirilmiş yerli para ile desteklenen ihracata bağlı gelişme modeli, 1950'lerde Batı Almanya tarafından başarılı bir şekilde izlenmiş ve takip edilmiştir. Ayrıca, önemli oranlarda doğrudan yabancı sermaye yatırımı girişleri öncelikle daha düşük birim işçi maliyetlerinin etkisi altına girmiştir ve üretim modelinin özelleştirilmesine katkıda bulunmuştur(Hölscher ve diğ., 2010:214).

Küresel rekabetin dağıtım açısından sonuçlarını belirleyen önemli bir etken ülkelerin çıkarılan ürün sepetlerinin genişletilmesidir. Ülkelerin güçlü yanlarına göre karşılaştırmalı üstünlüğün öne çıktığı geleneksel ticaret modelleri; Çin ve Hindistan gibi iş gücünün bol ve ucuz olduğu ülkelerin emek yoğun iş gücü gerektiren ürünleri üretmede avantajı olduğunu, yetenekli işgücü ve sermaye avantajı olan ülkelerin ise yetenek ve sermaye ağırlıklı ürünler üretme üzerinde yoğunlaşmasını önermektedir. Bu modellere göre; gelişmiş ekonomilerin, Çin ve Hindistanın küresel ekonomik güç haline gelmesinden endişe etmesine gerek görülmezken, iş gücüne bağlı olarak gelişmekte olan ekonomilerin kaybedeceği pek çok şey bulunduğu düşünülmektedir. Bu modeller varolan ürünlerin yaygınlaştırılmasını (ürün çeşitlendirilmesini) ihracat artışının tek kaynağı olarak vurgulamaktadır (Dimaranan ve diğ., 2009: 552).

Hindistan'ın kademeli bir şekilde dönüşümü çoğu durumda Çin'den farklılık göstermektedir. Özellikle, Hindistan'ın kurumsal değişimi ve reform politikaları daha geç başlamıştır ve global ekonomiye entegrasyonunda önemli bir gecikme yaratmıştır. Mali sistem ve özel ekonomik bölgeleri de kapsayan ileri düzeydeki reformlar kurumsal değişimin ortaya çıktığı 1992 yılından sonra gerçekleşmiştir (Hölscher ve diğ., 2010: 214).

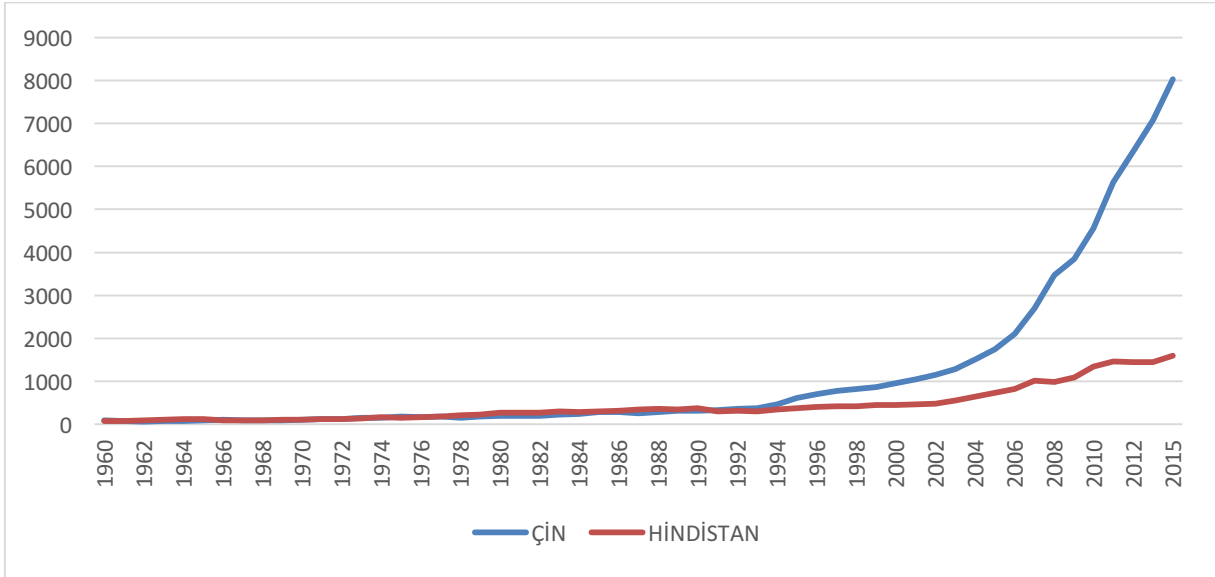
4. Eşitlik mi? Eşitsizlik mi?

Genişleyen eşitsizlik, yoksul ülkelerdeki eğitimli insanların zengin ülkelere göç etmesi için cesaretlerini arttırmaktadır. Fakir bir insanın zenginleşmesi için en hızlı yol yoksul bir ülkeden zengin bir ülkeye hareket etmektir. Ayrıca artan eşitsizlik yoksul ekonomilerdeki

vasıfsız insanların zengin ülkelere göç etmesinin yollarını aramayı da özendirir. Göç/mülteci/sığınma, batılı politikalarda en duygusal ve en çok konuşulan konudur (Wade, 2004: 583).

Çin ve Hindistan'ın Kişi Başına Milli Gelir (KBMG) açısından yaşam standartları 1980'de hemen hemen eşitti. Hindistan 687 milyon nüfusa sahipken Çin'in nüfusu 300 milyonun altındaydı. Sonraki yirmi yıl boyunca, iki ülkede farklı şeyler yaşandı ve Çin sürekli olarak Hindistan'a oranla sadece nüfus büyümesi hariç bütün ekonomik büyüme oranlarında daha iyi sonuçlar gösterdi. Ulusal yoksulluk sınırının altında yaşayan kişilerin yüzdesi Hindistan'da daha yüksektir ve ortalama olarak Çinliler Hindistanlılara göre %70 daha zengindir (Saran ve Guo, 2005: 136).Dünya Bankası verilerine göre (Grafik-2); 2001 itibariyle 1.272 milyon nüfuslu Çin'in KBMG 890 dolardan-2015'de 1.371 milyon nüfusa ve KBMG 7924 dolara yükseldiği ve 1.033 milyon nüfuslu Hindistan ise 450 dolardan 1.311 milyon nüfusa ve KBMG'nin 1581 dolara yükseldiği görülmektedir.

Grafik 2: Çin ve Hindistan'da Kişi Başına Milli Gelir (1960-2015)

Kaynak: (WB, 2016b)

Bu durum şu soruyu akıllara getiriyor; Hindistan neden Çin'den geri kalıyor? Bu gerçekten tartışmalı ve ortak nokta bulmanın zor olduğu bir konudur. İngiltere'den bağımsızlığını kazandıktan hemen sonra Hindistan, dünyadaki en büyük demokrasi için sağlam zemin sunan İngiliz modeli ile bağlantılı parlamenter hükümet yapısına sahip demokratik bir cumhuriyet oluşturdu. Ancak hala Hindistan siyasi hayatında bölünmüşlük ve parçalanmışlık hakimdir. Hindistanlı siyasiler iddialı konuşmalar yapabilir fakat bunları eyleme dökemezler

ve bu durum ekonomik reform ve büyümenin olmasını engeller. Aslında, pek çok Hindistanlı, çoğunlukla somut eylemlere dökülmeyen siyasilerin seçim propagandalarında ustalıkla yaptıkları konuşmalarında verdikleri büyük ve boş vaatlerden çok sıkılmıştır. Doğru veya yanlış olsun, gittikçe daha fazla Hindistanlı demokrasiyi sıkıntıların suçlusunu olarak görmektedir (Saran ve Guo, 2005: 137).

5. Küreselleşme-Aşırı Küreselleşme-Kapitalizm Tartışmaları

Küreselleşme sürecinde dünyadaki güç dengesi az gelişmiş ülkeler karşısında sanayileşmiş ülkelerin ve genel olarak da emek karşısında sermaye kesiminin giderek güçlendiği bir çerçevede gelişmektedir. Sermaye birikimi, sanayi üretimi, dış ticaret ve teknolojik ilerleme açısından sanayileşmiş ülkelerin hakim konumu dünya ekonomisindeki güç ilişkilerinin temelini oluşturmakta ve az gelişmiş ülkelerin hareket alanını en baştan kısıtlamaktadır. Dış ticaret ilişkilerine bakıldığında sanayileşmiş ülkeler ihracat ve ithalatlarının büyük bir kısmını birbirlerine yönlendirirken az gelişmiş ülkelerin ihracat ve ithalatlarının büyük bir kısmı sanayileşmiş ülkeler üzerinde yoğunlaşmaktadır (Şenses, 2004: 19).

ABD özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında, iç pazarda tüketici taleplerinin baskısına paralel olarak ve önemseydiği jeo-politik önceliklere dayalı olarak doğu asya bölgesindeki ekonomilere ekonomik teşviklerde bulunmuş ve bu ülkelerin ihraç mallarının kendi tüketici pazarına girmesi için ayrıcalıklı koşullar yaratmıştır. Doğru Asya ülkelerine tanınan bu ayrıcalıklar doğu asya bölgesindeki hızlı endüstrileşmenin “bağımlı kapitalist gelişme” olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Doğru Asya ülkelerinin bu beklenmedik hızlı gelişmesinin temelinde uluslararası finans kuruluşlarından aldıkları borçlar bulunmaktadır. Petrol fiyatlarındaki artışlarla biriken sermaye uluslararası finans kuruluşlarınca doğu asya ülkelerine borç olarak aktarılmıştır (Yetim ve Azman, 2004: 227).

Kapitalizm hakkındaki hemen hemen bütün çöküş teorilerinin geçerli olmadığı günümüz dünyasında artık tamamen anlaşılmıştır. Bu çöküş teorilerini öne sürenler kapitalizmin değişerek biçim almasını krizlerle karıştırmışlardır. Kapitalizmin ekonomik olarak kendi kendisini mahvedeceği teorisinin temeli yoktur. Kapitalizmin “işleyiş tarzı” bakımından çok dayanıklı olduğu görülmüştür (Fülberth, 2014: 302).

Bununla birlikte Çin’de kapitalist üretim tarzının sürekli genişlemesi ve iki kutuplu dünya düzeninin son bulmasıyla ilgili ilişkili güç dengesindeki değişim ve sermaye bileşiminin

küresel anlamda yeniden şekillenmesi tarihi bir değişime yol açmıştır. Dünya ticaretinde ve yabancı yatırımlardaki inanılmaz artışın ve çok düşük emek gücü değerine sahip milyonlarca işçinin dünya piyasasına dahil olması ve dünya çapında sermaye üzerindeki etkisinin görülmesi oldukça önemlidir (Brenner ve Pröbsting, 2011: 208).

Liberal görüşe göre küreselleşme; artan ticaret ve sermaye akışları üzerinden bütünleşerek hükümetleri liberalleşme politikalarını kullanmaya ve böylece ulusal ekonomi politikalarını uygulamayı gerektiren gücün etkisini azaltmaya zorlayan bir dünya yaratmıştır. Bu sürecin sonu birbirinden bağımsız duran ulusal ekonomilerin bir araya gelmesiyle sonuçlanmıştır. Küreselleşmiş piyasaları kontrol etmek çok mümkün değildir ve müdahaleci politikalar takip eden liberal politikalara karşı olan hükümetler ağır cezalandırılacaktır (Subaşat, 2004:62).

Bu gelişmeler çok ilerlemiş ve artık durdurulamaz hale gelmiştir. Aşırı küreselleşme tezini çürütmek oldukça kolaydır (Subaşat, 2004: 63). Küreselleşme sürecindeki en iyi politikaların devleti sürekli olarak küçülten politikalar olmadığı görülmüş ve görülmektedir (Pamuk, 2007: 41). Çünkü devleti sürekli olarak küçülten politikaların işaret ettiği eşitsiz gelişimin kural olduğu zengin ve yoksul ülkeler arasındaki gelir uçurumunun çok arttığı bir düzensiz ve parçalanmış bir dünyadır (Subaşat, 2004: 63).

Kapitalizmin ne kadar süreceği bilinmemektedir. Ancak feodalizm kadar veya ondan daha az dayanıklı olduğu varsayıldığında önünde hala 500 yıl bulunmaktadır. Geçmiş ve insanoğlunun geleceği göz önüne alındığında bu süre çok kısadır. Bu döneme uygun politikalar ise; i) Kapitalist sistemden de önce var olan ancak kapitalist sistemin halihazırda sürekli olarak ürettiği yıkıcı unsurlara (savaş, hammadde kaynaklarının tükenmesi, doğa kirliliği, işkence, baskı ve sömürü) karşı mücadele edilmesi ve ii) İnsanoğlunun hayatını kolaylaştıran (doğa bilimleri, teknoloji ve tıp) alanları geliştirmek ve etkinliklerini artırmaktır (Fülberth, 2014: 304).

1970'lerin ortalarından bu yana, gelişmekte olan ülkelerin sanayileşme stratejileri ithal ikameci anlayıştan ihracata dayalı sanayileşme politikalarına kaymıştır. Uzak Doğu Asya ülkelerinin öne çıktığı bu sanayileşme yada kalkınma stratejisi aynı zamanda dünya çapındaki endüstriyel üretimin yeniden organizasyonu ifade etmektedir. Endüstriyel üretimin coğrafi dağılımındaki bu temel değişim "Yeni Uluslararası İşbölümü" olarak ifade edilmektedir. Bu işbölümüne göre, endüstriyel üretimin bir kısmı emeğin ucuz olduğu gelişmekte olan ülkelerde yapılmaktadır. Gelişen teknoloji ve ulaşım imkanları sayesinde gelişmekte olan ülkelerde üretilen ürünler kolayca sanayileşmiş ülkelerin pazarlarında tüketilmektedir (Dedeoğlu, 2004:

93). Küreselleşmenin dünya ticaretinde yarattığı bu karışık ve düzensiz gelişme sürecinde küreselleşmenin bozukluklarını dengelemek için Rodrik(2011); gerekli yerel ve küresel bir stratejinin bulunmadığını ve bu nedenle ticaretin sosyal maliyetinin dar çaplı ekonomik kazançlardan ağır basması ve daha kötü bir küreselleşme tepkisini körükleyebileceği riski bulunduğunu iddia etmektedir.

SONUÇ

Dünya ticaretinde payları ve ağırlıkları artan Çin ve Hindistan ürettikleri ürünler bakımından giderek ayrışmaktadır. Çin üretim sistemlerini ve yöntemlerini teşvik mekanizmasıyla “yaratıcı yıkım” yapmaya ve bu yaratıcılığı sürdürmeye zorlamakta böylece üretim gücünü teknolojiye dayalı olarak devamlı arttırmaktadır. Bu zorlama neticesinde Çin daha detaylı ve çeşitlendirilmiş ürün gamına geçiş yapmıştır. Ancak Hindistan’da ise yasal mevzuatların uygulamaya geçirilmesinde yaşanan olumsuzluklar ve üretim için teşvik mekanizmasının yetersiz işlemesi bu ülkenin geleneksel teknolojiye dayalı katma değeri düşük ürünlerde uzmanlaşmasını beraberinde getirmiştir. Hindistan’ın yeni teknolojileri geliştirecek mekanizmayı (teşvik-yaratıcı yıkım) halen kuramadığı görülmektedir. Bu ülkede daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi nüfusun önemli bir kısmı halen kırsal kesimde sefalet içinde yaşamaktadır. Çin’de ise kırsal kesimdeki insan sayısı kentlerde yaratılan yeni iş imkanları sayesinde hızlı bir biçimde azalmaktadır.

Küreselleşmeyle beraber hızlı bir şekilde gelişen ulaşım ve iletişim imkanları doğu toplumlarını “maddeye” uyandırmıştır. Artık bir Çinli ya da Hintli diğer modern ve gelişmiş ülkelerin halklarının sahip olduğu hayat standartlarını kendi hükümetlerinden talep etmektedir. Bu standartlara ulaşım konusunda ise Çin yine Hindistan’dan belirgin bir şekilde ayrışmakta ve her iki ülke KBMG bakımından 1980’lerde hemen hemen aynıken günümüzde Çin dört katı bir gelire kavuşmuştur. Çin’in hukuksal alanlarda yaptığı düzenlemeler ve insan hakları bakımından kaydettiği ilerlemelerle, vatandaşlarını daha kapsayıcı (eğitim, sağlık, adalet vb.) hizmetleri daha erişilebilir hale getirmesi bu gelişmedeki temel belirleyici unsurlardır.

Dünya nüfusunun önemli bir kısmının yaşadığı her iki ülke arasındaki bu farklılaşmanın ilerleyen yıllarda daha da artması beklenmektedir. Dünya ticaretinin Kuzey-Güney ekseninden

çıkıp batıdan- doğuya kayışının giderek hızlanması ve Çin'in 2030 yılında GSYİH açısından ABD'yi geçerek ilk sıraya yerleşeceği iktisatçılar tarafından tahmin edilmektedir. Bu durum ise dünya ticaretinin merkezindeki kaymanın doğu eksenli olacağını ve Çin'in etrafındaki ülkelerinde bu zenginleşmeden payını alacağını göstermektedir. Bu zenginleşmeden Hindistan'ında pay alması düşünülmektedir. Ancak Hindistan'ın bu zenginleşme sürecinden daha fazla pay alabilmesi için hukukun adil ve tarafsız şekilde işlenmesini sağlaması, insan haklarını geliştirerek halkının temel insani hizmetlere erişimini kolaylaştırması ve her vatandaşına bu hizmetlerin kapsayıcı şekilde ulaşabilmesini sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D., Robinson, J. A. (2014), **Ulusların Düşüşü: Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri**, 7. Baskı, İstanbul: Doğan Kitap.

Brenner, Richard, Michael Pröbsting, **Marksist Kriz Teorisi ve Kredi Krizi**,(Çev. Senem Çakmak Şahin ve Aslı Şen Taşbaşı), Yordam Kitap, 2011.

Cai Fang, Meiyan Wang (2010). “Growth and Structural Changes in Employment in Transition China”, **Journal of Comparative Economics**, 38 (1), 71–81.

Dedeoğlu Saniye (2004), “Dünya Ekonomisi ve Hayatta Kalmanın Feminizasyonu: Toplumsal Cinsiyet, Kalkınma ve Küreselleşme”, **Kalkınma ve Küreselleşme**, der. Subaşat, Turan, Dedeoğlu, Saniye, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Dimaranan Betina, Elena Ianovichina, Will Martin (2009), **Review of World Economics**, Vol. 145, No. 3, 551-571.

Dummer Trevor J.B., Ian G. Cook (2008). “Health in China and India: A cross-country comparison in a context of rapid globalisation”, **Social Science & Medicine**, 67, 590–605.

Fülberth, G. (2011). **Kapitalizmin Kısa Tarihi**, Çev: Sadık Usta, Yordam Kitap, İstanbul.

Gereffi, G. (1994). “The Organization of Buyer-Driven Global Commodity Chains: How U.S. Retailers Shape Overseas Production Networks”, Eds: G. Gereffi and M. Korseniewicz, **Commodity Chains and Global Capitalism**, Wetsport, CT: Preager.

Hölscher Jens, Enrico Marelli, Marcello Signorelli, “China and India in the Global Economy”, **Economic systems**, 2010, doi: 10.1016/j.ecosys.2010.02.002, journal homepage: www.elsevier.com/locate/ecosys.

Hubacek Klaus, Dabo Guan, Anamika Barua (2007). “Changing Lifestyles and consumption patterns in developing Countries: A Scenario Analysis for China and India”, **Futures**, Vol.39, 1084-1096.

Liming Huang (2009). “Financing Rural Renewable Energy: A Comparison Between China and India”, **Renewable and Sustainable Energy Reviews**, 13, 1096–1103.

Little Angela W., Andy Green, “Successful Globalisation, Education and Sustainable Development”, **International Journal of Educational Development**, 29 (2009), 166–174.

International Labour Organization (ILO), Statistics and databases, <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang--en/index.htm>, Çevrimiçi (27.02.2017).

Pamuk, Şevket (2007), **Dünyada ve Türkiye’de İktisadi Büyüme (1820-2005)**, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Akademi Forumu, Sıra No:49, Ankara.

Rodrik, Dani (2011). Akıllı Küreselleşme. Çev: Burcu Aksu. Ankara: Efil Yayınevi.

Saran Anshu, Chiquan Guo (2005). “Competing in the global marketplace: The case of India and China”, **Business Horizons**, 48, 135-142.

Schumpeter, Joseph A. (1934), **The Theory of Economics Development**, Oxford University Press, Oxford, U.K.

Subaşat Turan (2004),”Kürselleşme ve Devletin Rolü”, **Kalkınma ve Küreselleşme**, der. Subaşat, Turan, Dedeoğlu, Saniye, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Şenses Fikret (2004),”Neoliberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı Engel mi?”, **Kalkınma ve Küreselleşme**, der. Subaşat, Turan, Dedeoğlu, Saniye, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Wade, Robert Hunter (2004). “ Is Globalization Reducing Poverty and Inequality?”, **World Development**, 32 (4), 567–589.

(WB, 2016a), China and India Unemployment Indicators, <http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?end=2014&locations=CNIN&start=1991&view=chart>, Çevrimiçi (27.07.2016).

(WB, 2016b), China and India GDP Per Capita Indicators, <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=CN-IN>, Çevrimiçi (28.07.2016)

Yeldan Erinç, (2006), **Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi Bölüşüm, Birikim ve Büyüme**, İletişim Yayınları, İstanbul.

Yetim Nalan, Ayşe Azman (2004), ”Doğu Asya Mucizesinin Sonumu? ”, **Kalkınma ve Küreselleşme**, der. Subaşat, Turan, Dedeoğlu, Saniye, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.